

USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců JUDr. Marcely Sedmíkové a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci navrhovatele **Z. O.**, zast. JUDr. Romanem Andělem, advokátem se sídlem Washingtonova 25, Praha 1, za účasti **1) Městského úřadu Nový Bydžov**, Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov, **2) Bc. M. Ž.**, **3) Bc. L. P.**, **4) L. O. DiS.**, **5) Z. M.**, **6) O. L.**, **7) D. J.**, a **8) M. Š.**, v řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta v rámci voleb do zastupitelstva obce Starý Bydžov, konaných ve dnech 10. a 11. října 2014, t a k t o :

- I. Návrh se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Obsah návrhu

Navrhovatel se včas podaným návrhem doručeným Krajskému soudu v Hradci Králové dne 22. října 2014 domáhal vydání rozhodnutí o neplatnosti volby kandidáta v rámci voleb do zastupitelstva obce Starý Bydžov, konaných ve dnech 10. a 11. října 2014. Současně podal také návrh na neplatnost těchto voleb jako celku, který však krajský soud s ohledem na rozdílný okruh účastníků řízení posuzoval v samostatném řízení. Návrh odůvodnil následujícím způsobem.

Úvodem konstatoval, že v těchto volbách kandidovalo 19 kandidátů na kandidátních listinách 4 sdružení nezávislých kandidátů, přičemž do zastupitelstva obce byli zvoleni kandidáti všech těchto sdružení, kromě sdružení nezávislých kandidátů Strana pro zkvalitnění ekonomiky obce (SPZEO), za něž kandidoval navrhovatel.

Kandidáti tohoto sdružení získali ve volbách 40, 32 a 30 hlasů, celkem 102 hlasů, což odpovídá 10,37 % celkového počtu hlasů. Zvolený kandidát s nejnižším počtem hlasů obdržel 58 hlasů. Každý ze 170 voličů mohl odevzdat 7 hlasů, což činí 1190 hlasů, které mohly být rozděleny mezi kandidáty, pokračoval navrhovatel. Platných hlasů bylo odevzdáno 984, čili mohlo být až 206 neplatných hlasů, což odpovídá nejvýše 29 voličům, kteří odevzdali neplatné hlasovací lístky. Pokud by tito voliči odevzdali platné hlasy všem 3 kandidátům, obdrželi by tito v součtu 189 hlasů, což by odpovídalo 17,65 % hlasů a znamenalo by to zisk nejméně 1 mandátu pro SPZEO.

Dle přesvědčení navrhovatele, které nabylo z osobního kontaktu s voliči jak před volbami, tak po nich, počet hlasů SPZEO nedopovídá skutečnosti, a to buď z důvodu možného pochybení okrskové volební komise při sčítání hlasů pro jednotlivé kandidáty nebo z důvodu chybného posuzování hlasovacích lístků, případně z obou důvodů současně. Skutečný počet hlasů odevzdaných pro SPZEO tak může být ještě vyšší, než jen o 29 hlasů pro každého z kandidátů.

Dle navrhovatele tak byla porušena ustanovení § 40 a § 41 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách“), a to v některé nebo všech dílčích částech procesu sčítání hlasů a posuzování hlasovacích lístků způsobem, který mohl ovlivnit výsledky voleb jako celku nebo voleb jednotlivých kandidátů.

Proto navrhoval, aby krajský soud prohlásil, že volba všech kandidátů zvolených do zastupitelstva obce Starý Bydžov je neplatná.

II. Vyjádření Městského úřadu Nový Bydžov

Městský úřad Nový Bydžov jako příslušný volební orgán k návrhu uvedl, že volební komise výsledky voleb zaznamenávala do celostátního statistického programu, který hlídal veškeré případné chyby. Komise po otevření obálek měla za povinnost vyhodnotit hlasovací lístky a rozdělit je na platné a neplatné hlasy. Neplatné hlasy vyřadila. Poté byla komise rozdělena na 3 dvojice. Zástupkyně volební strany SPZEO paní P. byla ve dvojici s předsedkyní komise paní P. Následně komise hlasy z hlasovacích lístků přenášela do pomocných sčítacích archů. Zapisovatelka poté sčítací archy rozstříhala dle stran a překopírovala na formát A3. Výsledky ručního sčítání přenášela do statistického oficiálního statistického programu. Ten by komisi upozornil na chyby v nesprávném počítání hlasů a nepustil ji dále ke zpracování výsledků. Proto je dle registračního úřadu nemožné, aby byl do statistického programu zanesen nesprávný údaj. Ani při pořízení výsledků u pořizovačů registračního úřadu, ani při nahrání výsledků u pracovnice Českého statistického úřadu nebylo komisi nic vytknuto a vše bylo pořízeno bez chyby. Žádný člen okrskové volební komise nenamítl nic proti sčítání hlasů, ani jejich následnému zpracování.

III. Vyjádření ostatních účastníků řízení

Účastnice řízení Bc. L. P. ve svém vyjádření k návrhu uvedla, že byla zvolena za sdružení Spokojená obec. Toto sdružení neovlivňovalo žádné občany, ani neorganizovalo žádnou volební kampaň. Jedním z členů volební komise byla i paní P. delegovaná navrhovatelem. Dále sdělila domněnku, že návrhy na neplatnost volby kandidáta i na neplatnost voleb jsou neopodstatněné. Vyjádřila přání, aby se věc co nejrychleji vysvětlila a uzavřela, aby orgány obce mohly vykonávat svoji činnost a nezabývaly se pouze „rozhořčeným a nespokojeným občanem naší obce“.

Účastník řízení Z. M. uvedl, že není povinností, aby SPZEO měla zastoupení v zastupitelstvu obce, pokud ji voliči nevolili. Každý ze 170 voličů mohl odevzdat až 7 hlasů, ale nemusel. Všechny úvahy navrhovatele uvedené ve čtvrtém odstavci návrhu tak považoval za pouhé domněnky. Účastník dále uvedl, že neví, jak si může být navrhovatel z kontaktu s voliči jistý, kolik hlasů odevzdali sdružení, které zastupuje. Upozornil také na (a přiložil) leták, který SPZEO doručilo voličům do poštovních schránek. Podotkl, že navrhovatel byl v minulosti starostou obce Starý Bydžov a že už tehdy mohl podniknout některé z kroků, které nyní ve volební kampani jeho sdružení navrhovalo. Také připomněl, že na práci volební komise dohlížela paní P. vyslaná tam navrhovatelem. Když ji navrhovatel po volbách nepřímo požádal, aby podepsala prohlášení o rozporu platnosti voleb, odmítla to.

Další vyjádření podal Bc. M. Ž., který uvedl, že je v obci Starý Bydžov již 2 volební období starostou. Navrhovatel dle něho již v roce 2010, kdy neúspěšně kandidoval, prohlašoval, že volby byly zmanipulované a věc dá k soudu. Nyní tak učinil. Účastník dále vyjádřil přesvědčení, že volby byly v obci dobře připraveny a probíhaly dle platných zákonů. Řádně byla sestavena i volební komise, jejíž členkou byla i paní P. delegovaná navrhovatelem. Žádné jiné sdružení svého zástupce do komise nedelegovalo. Návrh je tak podle něj neopodstatněný.

Účastník řízení O. L. konstatoval ve svém vyjádření, že kandidoval za sdružení Sbor dobrovolných hasičů. Návrh dle jeho názoru obec pouze finančně a administrativně zatěžuje, což je v rozporu s názvem sdružení, za které navrhovatel kandidoval. Také on považoval návrh za neopodstatněný.

IV. Posouzení věci soudem

Krajský soud věc přezkoumal podle § 90 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen “s. ř. s.”), bez jednání, které není třeba nařizovat, a dospěl k následujícím zjištěním a právním závěrům.

Dle § 60 odst. 1 zákona o volbách podáním návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u

soudu každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva. Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí. Dle odst. 4 téhož ustanovení může návrh na neplatnost volby kandidáta podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta. Dle § 90 odst. 1 s. ř. s. se může za podmínek stanovených zvláštními zákony občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta.

Je tedy nesporné, že navrhovatel podal návrh včas, stejně jako to, že je osobou k podání takového návrhu aktivně legitimovanou.

Algoritmus posuzování volebních stížností formuloval Nejvyšší správní soud poprvé v případě řízení o stížnostech na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004 (usnesení ze dne 2. 7. 2004, sp. zn. Vol 6/2004; dostupné na www.nssoud.cz). Jeho podstata spočívá v tom, že si soud postupně položí tři otázky, a teprve pokud odpověď na všechny z nich bude kladná, lze stížnosti vyhovět. První podmínkou je protizákonnost, tzn. porušení některých ustanovení zákona o volbách nebo porušení jiných právních předpisů než výhradně zákona o volbách, a to v těch případech, kdy se z obsahového hlediska jedná o právní předpisy vážící se na volební proces a které z hlediska závažnosti dosahují ústavní intenzity, případně se jedná o případy přímé aplikace ústavních norem bez jejich konkretizace v předpisech jednoduchého práva (tzv. relevantní protiprávnost). Druhou podmínkou je existence přímého vztahu mezi touto protizákonností a výsledkem voleb. Tato podmínka je zamýšlena tak, že vylučuje všechny myslitelné případy, kdy sice skutečně dojde k porušení relevantních předpisů, nicméně toto porušení nemá žádnou souvislost se zjištěnými volebními výsledky. Třetí podmínkou je zásadní intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybňovat volební výsledky. Tato intenzita tedy musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, dopadly by zřejmě volby odlišně. Tato intenzita by tedy musela způsobit „zatemnění“ volebních výsledků, tzn. jejich zásadní zpochybnění (srovnej Molek, P., Šimíček, V. Soudní přezkum voleb. Praha : Linde Praha a.s., 2006, 294-297 s.).

Navrhovatel namítal porušení § 40 a § 41 zákona o volbách. Nezákonost voleb spatřoval konkrétně v tom, že dle jeho názoru mohla okrsková volební komise pochybit při procesu sčítání hlasů pro jednotlivé kandidáty nebo z důvodu chybného posuzování hlasovacích lístků, případně z obou důvodů současně. „Podezření“ nabyl na základě skutečnosti, že voleb se zúčastnilo 170 voličů, kteří však odevzdali pouze 984 platných hlasů (pravdivost tohoto tvrzení krajský soud ověřil ze Zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce Starý Bydžov vyhotoveného dne 11. 10. 2014).

Protože zastupitelstvo obce Starý Bydžov je sedmičlenné, dospěl na základě shora uvedených faktů navrhovatel k závěru, že oněch 170 voličů mohlo odevzdat maximálně 1 190 hlasů (tedy 7x170). Tato úvaha je jistě správná. Navrhovatel však pokračoval tím, že tedy mohlo být odevzdáno až 206 neplatných hlasů (rozdíl mezi maximálně možným počtem hlasů a počtem platných hlasů), které mohly být odevzdány volební straně, za kterou kandidoval, což by jí mohlo přinést 1 mandát v zastupitelstvu obce. Ke správnosti a důvodnosti těchto úvah se však již krajský soud připojit nemůže.

V souvislosti s tím považuje krajský soud za nezbytné poukázat nejprve na některá z teoretických východisek volebního soudnictví, jak je již v minulosti vymezila judikatura jak Ústavního soudu, tak Nejvyššího správního soudu.

Při přezkumu výsledků voleb správní soudy vychází z presumpce správnosti závěrů jednotlivých okrskových volebních komisí, nebyl-li v konkrétním případě prokázán opak (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 82/2006 - 51 nebo č. j. Vol 67/2010 - 47; dostupná na www.nssoud.cz). Ostatně rovněž Ústavní soud potvrdil, že "*[p]ro procesní úpravu volebního soudnictví a postup v takovém řízení [...] plyne vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá*" (nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04).

Zároveň ale Nejvyšší správní soud připustil, že striktní požadavek na předložení relevantních důkazů navrhovatelem by mohl být při přezkumu voleb překážkou přístupu k soudu, a to zvláště v případě jednotlivých občanů, kteří nejsou účastní sčítání hlasů volebními komisemi. Aby však soud sám přistoupil k přepočtu hlasů či přezkoumávání správnosti jejich posouzení pouze na základě důkazně nepodložené volební stížnosti, musela by jej k tomu v konkrétním případě přimět zvláště významná indicie, která by byla způsobila vyvolat pochybnosti o správnosti vyhlášeného výsledku voleb (usnesení č. j. Vol 82/2006 - 51). Důkazní břemeno přitom leží plně na navrhovateli.

Ten je však v daném případě neunesl. Návrh totiž neobsahuje žádná konkrétní tvrzení, na základě nichž by navrhovatel mohl důvodně dospět k závěru, že okrsková volební komise při své činnosti pochybila. Jak už krajský soud popsal shora, navrhovatel odůvodnil svoje tvrzení o pochybení okrskové volební komise toliko úvahami a výpočty vycházejícími z faktu existence rozdílu mezi maximálně možným počtem hlasů, které mohli voliči, kteří se zúčastnili voleb, odevzdat a skutečně odevzdaným počtem platných hlasů, který byl nižší. Takový stav je však naprosto standartním jevem. Volič totiž nemusí volit vždy tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno, ale může volit i menší počet kandidátů (srovnej ustanovení § 34 odst. 2 zákona o volbách).

Tvrzení navrhovatele, že uvedený rozdíl mohla okrsková volební komise chybně vyhodnotit jako neplatné hlasy a ty že ve skutečnosti mohly být hlasy platnými a navíc udělenými volební straně, za kterou kandidoval navrhovatel, a ta tak mohla získat mandát v obecním zastupitelstvu, pak skutečně nelze označit za nic jiného, než za navrhovatelovu spekulaci neopírající se nejenom o žádný důkaz, ale

ani o žádnou zvláště významnou indicii ve smyslu shora citované judikatury Nejvyššího správního soudu. Takovou indicii rozhodně nemůže představovat navrhovatelovo tvrzení, že „má z osobního kontaktu s voliči jak před volbami, tak po nich za to, že počet hlasů odevzdaných SPZEO neodpovídá skutečnosti“. Uvedeným způsobem by mohl platnost voleb zvolených kandidátů zpochybnit v podstatě každý, komu by se z různých důvodů výsledky voleb nebo zvolení kandidáti nezamlouvali. A s jiným tvrzením navrhovatel nepřišel.

V souvislosti s tím krajský soud připomíná stěžejní úlohu okrskových volebních komisí, které jsou oprávněny a povinny dohlížet na zákonnost průběhu voleb a zjišťování jejich výsledků. Právě okrsková volební komise má pro takový úkol nejlepší podmínky, jelikož její jednotliví členové mají možnost bezprostředně vnímat vše, co se v jejich volebním okrsku událo, a to jak při průběhu voleb, tak i při následném sčítání hlasů. Každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do zastupitelstva obce, je oprávněna delegovat svého člena a náhradníka do okrskové volební komise v každém volebním okrsku, ve kterém se do příslušného zastupitelstva volí (§ 17 odst. 2 volebního zákona). Jak je patrné z vyjádření Městského úřadu Nový Bydžov i z vyjádření některých dalších účastníků řízení, volební sdružení, za něž navrhovatel kandidoval, této možnosti využilo a jím delegovaná osoba byla členem okrskové volební komise s tím, že proti činnosti okrskové volební komise, jakož i proti průběhu a výsledkům voleb nic nenamítala.

Ve smyslu shora uvedeného třístupňového algoritmu posuzování volební stížnosti proto krajský soud v prvním kroku dospěl na základě shora uvedeného k závěru, že k porušení volebního zákona nedošlo. K dalším krokům již tedy přistupovat nemusel, a nezbylo mu, než návrh podle § 90 odst. 3 s. ř. s. jako nedůvodný zamítnout.

V. Náklady řízení

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 93 odst. 4 s. ř. s. Dle něj nemá žádný z účastníků řízení ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.). Kasační stížnost ve věcech volebních a ve věcech místního referenda je nepřipustná (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

V Hradci Králové dne 5. listopadu 2014

JUDr. Jan Rutsch, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Iveta Škopová